

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH
Dyddiad:	19 MEDI 2016
Pwnc:	MONITRO'R GYLLIDEB REFENIW, CHWARTER 1 2016/17
Aelod(au) Portffolio:	Y CYNGHORYDD H E JONES
Pennaeth Gwasanaeth:	MARC JONES
Awdur yr Adroddiad:	BETHAN HUGHES OWEN/CLARIE KILMASZEWSKI
Rhif Ffôn:	02148 752663
E-bost:	BethanOwen@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	d/b
A - Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ym mis Mawrth 2016, gosododd y Cyngor gyllideb net ar gyfer 2016/17 gyda gwariant net y gwasanaethau, swm o £124.037m i gael ei gyllido o incwm o'r Dreth Gyngor, Trethi Cenedlaethol Annomestig a grantiau cyffredinol. 2. Roedd angen arbedion o £3.46m ar gyfer y gyllideb am 2016/17. Mae'r rhain wedi cael eu hymgorffori yng nghyllidebau unigol y gwasanaethau a chaiff llwyddiant neu fethiant i'w cyflawni eu hadlewyrchu yn y tan/gorwariant a ddangosir. 3. Mae'r adroddiad hwn yn nodi perfformiad ariannol Gwasanaethau'r Cyngor am y chwarter cyntaf o'r flwyddyn ariannol sy'n cynnwys y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2016 a 30 Mehefin 2016. Ceir crynodeb hefyd o'r sefyllfa a ragamcener am y flwyddyn gyfan. 4. Y sefyllfa ariannol gyffredinol a ragamcener ar gyfer 2016/17, gan gynnwys cyllid corfforaethol a chronfa'r Dreth Gyngor, yw gorwariant o £366k. Mae hyn cyfateb i 0.3% o gyllideb net y Cyngor ar gyfer 2016/17. 5. Argymhellir y dylid:- <ol style="list-style-type: none"> (i) Nodi'r sefyllfa yng nghyswllt y perfformiad ariannol hyd yma; (ii) Bod unrhyw incwm gweddilliol o Ddatblygiadau Cynllunio Mawr yn cael ei drosglwyddo i gronfa wrth gefn glustnodedig ar ddiwedd y flwyddyn er mwyn cyllido cefnogaeth yr Awdurdod i ddatblygiadau mawr yn y dyfodol. 	
B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?	
d/b	
C - Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?	
Mae'r mater wedi'i ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith.	
CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?	
Ydyw	
D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?	
Ydyw	

DD - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	1 Medi 2016
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	d/b – Swyddog Adran 151 yw awdur yr adroddiad hwn
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	I'w gadarnhau
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrrff allanol / arall/eraill	
E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	
F - Atodiadau:		
<ul style="list-style-type: none"> • Atodiad A – Adroddiad Monitro'r Gyllideb Refeniw – Chwarter 1, 2016/17 • Atodiad B – Tabl o'r Alldro Refeniw a ragamcenerir ar gyfer 2016/17 • Atodiad C – Crynodeb o'r Cyllidebau Wrth Gefn 2016/17 		
FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
<ul style="list-style-type: none"> • Cyllideb Refeniw 2016/17 (fel y cafodd ei hargymell gan y Pwyllgor hwn ar 1 Mawrth 2016 a'i mabwysiadu gan y Cyngor Sir ar 9 Mawrth 2016). 		

MONITRO'R GYLLIDEB REFENIW – CHWARTER 1 2016/17

1. Balans Cyffredinol – Sefyllfa Gychwynnol

1.1 Roedd yr alldro dros dro ar gyfer 2015/16 wedi arwain at falansau cyffredinol o £8.212m ar ddechrau'r flwyddyn ariannol bresennol, sefyllfa iachach na'r disgwyl. Mae £1m o hwn wedi'i glustnodi i gronfa wrth gefn ar gyfer prosiect gwella a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ar 1 Mawrth 2016. Mae hyn yn gadael balans o £7.412m. Fodd bynnag, mae'n bwysig nodi nad yw'r ffigwr hwn wedi'i archwilio ac y gallai newid yn dilyn yr archwiliad allanol. Disgwylir y bydd yr adroddiad archwilio terfynol wedi'i gwblhau erbyn 30 Medi 2016.

2. Rhagamcan o Berfformiad Ariannol yn ôl Gwasanaeth

2.1 Mae manylion am berfformiad ariannol yn ôl gwasanaeth am y cyfnod a'r sefyllfa alldro a ragamcenir i bob gwasanaeth i'w gweld yn yr Atodiad hwn. Rhagwelir gorwariant o £125k ar wasanaethau ar 31 Mawrth 2017. Yn ychwanegol, rhagwelir gorwariant o £110k ar Gyllid Corfforaethol a rhagwelir diffyg o £131k ar gasglu'r Dreth Gyngor. Cyfanswm y rhagamcanion refeniw ar gyfer 2016/17 yw gorwariant o £366k. Mae'r tabl isod yn crynhoi'r amrywiadau sylweddol (£100k neu uwch).

Crynodeb o Amrywiadau a Ragamcenir ar 31 Mawrth 2017 yn seiliedig ar wybodaeth ariannol fel yr oedd ar 30 Mehefin 2016	
	(Tan) / Gorwariant £000
Gofal Cymdeithasol i Blant	270
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	(110)
Gwastraff	145
Corfforaethol – Gwasanaethau Eraill	(167)
Adnoddau – ac eithrio budd-daliadau a ganiatawyd	131
Adnoddau – budd-daliadau a ganiatawyd	(228)
Cyllid Corfforaethol	110
Casglu'r Dreth Cyngor	131
Arall (cyfanswm yr amrywiaethau'n llai na £100k)	84
Gor / (Tan)wariant net ar wasanaethau	366

3. Eglurhad o'r Prif Amrywiadau

3.1 Dysgu Gydol Oes

3.1.1 Addysg Ganolog

3.1.1.1 Cafwyd tanwariant o £20k (1.9%) ar ddiwedd chwarter 1. Y rhagolygon ar gyfer diwedd y flwyddyn yw tanwariant o £62k (llai na 1%). Mae'r tanwariant a ragwelir i'w briodoli'n bennaf i nifer o fân achosion o orwariant a thanwariant.

3.1.1.2 Mae cyllidebau unigol lle rhagwelir y bydd gorwariant erbyn diwedd y flwyddyn ariannol yn cynnwys: gorwariant o £60k ar y cyfraniad i Cynnal a £60k ar gludiant ysgol. Mae cyllidebau lle rhagwelir tanwariant sylweddol yn cynnwys tanwariant o £80k ar wasanaethau ieuencid a £125k ar gyfer codi am gostau gweinyddu a staffio mewn perthynas â grantiau. Bydd Swyddogion yn parhau i fonitro'r cyllidebau a'r gweithgareddau yn rheolaidd er mwyn sicrhau y bydd unrhyw amrywiad sylweddol o'r rhagamcan hwn yn cael ei nodi ac y tynnir sylw at y risgiau neu'r cyfleoedd perthnasol cyn gynted â phosibl.

3.1.2 Diwylliant

3.1.2.1 Cafwyd tanwariant o £30k (8.8%) yn y gwasanaeth hwn yn ystod y cyfnod, gyda'r alldro a ragwelir ar gyfer y flwyddyn yn danwariant o £46k. Disgwylir y bydd Amgueddfeydd ac Oriolau yn tanwario £10k a disgwylir y bydd Gwasanaethau Llyfrgelloedd yn tanwario £30k.

3.2 Gofal Cymdeithasol i Oedolion

3.2.1 Cafwyd tanwariant o £77k (1.4%) yn y gwasanaeth am y cyfnod, gyda'r alldro a ragwelir ar gyfer y flwyddyn gyfan yn orwariant o £16k (llai na 1%).

3.2.2 Mae'r elfennau o amrywiad yn yr alldro a ragwelir fel a ganlyn:-

- Gwasanaethau ar gyfer yr Henoed: rhagwelir gorwariant o £15k;
- Anableddau Corfforol (AC): rhagwelir gorwariant o £31k;
- Anableddau Dysgu (AD): rhagwelir gorwariant o £275k;
- Iechyd Meddwl (IM): rhagwelir gorwariant o £206k;
- Yr Uned Ddarparu: rhagwelir tanwariant o £473k; a
- Rheolaeth a Chefnogaeth: rhagwelir tanwariant o £38k.

3.2.3 Mae'r pwysau cyllidebol mwyaf sylweddol i'w gweld yn gwasanaethau anableddau dysgu ac iechyd meddwl.

3.2.4 Gan fod 59% o gyllideb y Gwasanaeth yn dibynnu ar y galw amdano, mae gwaith yn mynd rhagddo'n barhaus er mwyn ceisio rhagweld beth fydd costau'r gyllideb hon yn y dyfodol. Mae'r rhagamcan ar gyfer diwedd y flwyddyn a wneir ar ddiwedd bob mis yn seiliedig ar y wybodaeth ddiweddaraf am bob lleoliad i oedolion. Yn wir, gall yr amgylchiadau newid o un wythnos i'r llall. Mae'r ansefydlogrwydd hwn yn ei gwneud hi'n anodd iawn rhagweld beth fydd y sefyllfa ar ddiwedd blwyddyn a gall olygu newidiadau mawr o un cyfnod i'r llall.

3.2.5 Er mwyn ceisio rheoli gorwariant, mae dyraniad lleoliadau'n cael ei reoli'n ofalus drwy banelau lleoli wythnosol. Bydd uwch aelodau o staff yn sgrwtineiddio lleoliadau arfaethedig, yn dylanwadu ar ofal ac yn ceisio sicrhau bod y canlyniadau ar gyfer y defnyddwyr gwasanaeth yn cael eu cyflawni a bod y gwasanaeth mwyaf effeithiol posibl yn cael ei argymhell ar gyfer unigolion. Lle mae cyfleoedd i gynnig opsiynau gwasanaeth mwy cost effeithiol, fe wneir hynny. Yn gyffredinol, ychydig iawn o wasanaeth lefel isel a gynigir. Mae'n bosibl y byddai ceisio cyfyngu mynediad defnyddwyr gwasanaeth cymwys i wasanaethau gofal preswyl, nyrsio neu ofal dydd yn golygu bod yr adran yn torri ei dyletswyddau statudol. Pan mae meysydd nad ydynt yn darparu gwasanaethau statudol yn uniongyrchol yn gofyn am lenwi swyddi, bydd y ceisiadau hyn yn cael eu hystyried yn ofalus. Mae'n werth nodi fod y mwyafrif o swyddi yn swyddi darparu gwasanaeth mewn cartrefi gofal, canolfannau dydd neu rai sy'n darparu asesiadau neu'n trefnu mynediad at wasanaethau ar ffurf gwaith cymdeithasol, therapi galwedigaethol a swyddi derbynfaf.

3.3 Gwasanaethau Plant

3.3.1 Gwelwyd gorwariant o £14k yn y gwasanaeth (llai na 1%) yn ystod y cyfnod a rhagwelir y bydd gorwariant o £270k (3.6%) ar gyfer y flwyddyn gyfan. Mae hyn yn cynnwys rhagamcan o £297k o orwariant ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal.

3.3.2 Mae'r rhagamcanion yn seiliedig ar: -

- rhagdybiaeth sefyllfa waethaf o'r galw/costau ar gyfer Plant Sy'n Derbyn Gofal yn seiliedig ar y costau gwasanaeth/galw/galw tebygol ar gyfer y dyfodol.
- rhagdybiaethau yn ymwneud â phenderfyniadau/datblygiadau mewn perthynas ag achosion. Nid yw'r rhain yn bethau y gellir eu rhagweld ac mae amgylchiadau unigol yn gallu, ac yn, newid.

Yn seiliedig ar y wybodaeth sydd ar gael ar hyn o bryd, a rhagdybiaethau'n ymwneud â phenderfyniadau/datblygiadau ynghylch achosion, mae rhagdybiaeth o'r sefyllfa orau bosibl wedi'i wneud.

Mae costau Plant Sy'n Derbyn Gofal yn dibynnu ar y galw ac yn gallu amrywio rhwng £3k a £10k yr wythnos ar gyfer gofal arbenigol.

3.3.3 Mae'n rhaid i'r Awdurdod Lleol gwrrd â'r gost o ymyriadau Llys e.e. asesiadau preswyl llety â chymorth i rieni a phlant, cyswllt a oruchwylir ac asesiadau arbenigol eraill sydd hefyd yn rhai na ellir eu rhagweld ac a arweinir gan alw. Mae'r amlinell cyfraith cyhoeddus yn nodi bod angen i'r asesiadau hyn gael eu cynnal cyn yr achos sydd hefyd yn rhoi pwysau ar gyllidebau'r tîm.

3.3.4 Yng Nghyfarfod y Pwyllgor Gwaith ar 25 Gorffennaf 2016, cymeradwywyd rhyddhau cyllid ychwanegol i'r Gwasanaethau Plant er mwyn ariannu'r tîm Trothwy Gofal. Bydd y tîm hwn yn darparu ymagwedd ataliol tuag at sicrhau lles plant a lleihau nifer y plant sy'n derbyn gofal yn Ynys Môn. Mae £100k wedi'i glustnodi ar gyfer 2016/17 o'r arian wrth gefn a bydd £241k yn cael ei ychwanegu at gyllideb y gwasanaeth ar gyfer 2017/18 a 2018/19. Mae'r gwasanaeth yn disgwyl gweld mantais y prosiect hwn gydag osgoi costau o Chwarter 4 2016/17 ymlaen.

3.4 Tai (Cronfa'r Cyngor)

3.4.1 Cafwyd tanwariant o £106k (24%) yn y gwasanaeth hwn yn ystod y cyfnod. Disgwylir y bydd gwariant y gwasanaeth o fewn y gyllideb ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Mae'r prif amrywiadau yn ymwneud â'r grantiau Cefnogi Pobl a'r gyllideb Digartrefedd. Bydd y gwariant Cefnogi Pobl yn cyd-fynd â'r gyllideb erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Mae'r gyllideb Digartrefedd yn cael ei harwain gan alw ac rydym ar hyn o bryd yn rhagweld y bydd gwariant yn unol â'r gyllideb erbyn diwedd y flwyddyn ariannol ond mae'n anodd rhagweld y gwariant yn fanwl gywir mor fuan â hyn.

3.5 Rheoleiddio a Datblygiad Economaidd

3.5.1 Economaidd a Chymunedol (yn cynnwys Morwrol a Hamdden)

3.5.1.1 Roedd y Gwasanaeth yn gyffredinol wedi tanwario £21k ar ddiwedd chwarter 1 (2.8%). Rhagwelir y bydd y gwasanaeth wedi gorwario £50k (2.5%) erbyn 31 Mawrth 2017.

3.5.1.2 Rhagwelir y bydd elfen Datblygiad Economaidd y Gwasanaeth o fewn y gyllideb ar ddiwedd y flwyddyn.

- 3.5.1.3** Disgwylir y bydd y gwasanaeth Morwrol wedi gwario o fewn ei gyllideb ar ddiwedd y flwyddyn. Ni ddisgwylir y bydd modd cyflawni targedau incwm ond gwneir yn iawn am hyn drwy danwario ar gyflenwadau a gwasanaethau.
- 3.5.1.4** Rhagwelir gorwariant o £50k yn y gwasanaeth Hamdden ar gyfer diwedd y flwyddyn. Mae hyn yn cymryd i ystyriaeth y ffaith y bu'n rhaid cau Canolfan Hamdden Caergybi yn ystod cyfnod yr haf ar gyfer gwaith cynnal a chadw a gwaith atgyweirio hanfodol yn dilyn difrod storm yn ystod y flwyddyn ariannol diwethaf. Nid yw'n cynnwys unrhyw elfen o risg pellach sy'n gysylltiedig â thanwariant incwm.

3.5.2 Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd

- 3.5.2.1** Roedd tanwariant o £120k (18.0%) yn y gwasanaeth hwn yn ystod y cyfnod a rhagwelir y bydd tanwariant o £110k (4.4%) erbyn diwedd y flwyddyn.
- 3.5.2.2** Mae tanwariant yn y rhan fwyaf o'r cyllidebau yn Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd ac eithrio Planning Delivery Wales, Iechyd yr Amgylchedd a Safonau Masnach a fydd, fe dybir, yn gorwario rhyw ychydig. Rhagwelir y bydd y tanwariant mawr yn y gwasanaeth Rheoli Cynllunio (£100k). Mae'r tanwariant yn y maes hwn i'w briodoli i gynnydd yn yr incwm, tueddiad sy'n parhau o 2015/16. The Mae'r adain Datblygiadau Mawr hefyd â thanwariant o £100k oherwydd gwarged o ran incwm. Fodd bynnag, gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith drosglwyddo'r swm hwn i gronfa wrth gefn wedi ei chlustnodi er mwyn cefnogi gweithrediad datblygiadau mawr yn y dyfodol.
- 3.5.2.3** Yn ystod y chwarter nesaf, bwriedir rhannu'r gyllideb Rheoli Cynllunio'n ddwy gyllideb ar wahân, y naill ar gyfer y gwaith rheoli cynllunio dydd i ddydd a'r llall ar gyfer y gwaith ar ddatblygiadau mawr. Bydd hyn yn rhoi gwell amcangyfrif o sefyllfa gyllidebol Rheoli Cynllunio ac yn golygu y bydd modd llunio cyllideb gywirach ar gyfer 2017/18.

3.6 Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo

3.6.1 Priffyrdd

- 3.6.1.1** Cafwyd £152k (7.8%) o orwariant yn ystod y cyfnod hwn a rhagwelir y bydd £80k (1.3%) o orwariant erbyn diwedd y flwyddyn. Nid yw'r alldro a ragwelir yn cynnwys unrhyw ragamcan ar y Gyllideb Waith gan fod y gyllideb hon yn cael ei heffeithio gan ofynion cynnal a chadw dros y gaeaf ac unrhyw ddifrod gan stormydd.
- 3.6.1.2** Mae'r gorwariant a ragwelir i'w briodoli'n bennaf i'r diffygion a ragamcenir mewn cyllidebau incwm yn y gwasanaeth Rheoli Cynnal a Chadw (£50k), incwm meysydd parcio (£25k) a gorwariant o £5k mewn perthynas â Rheoli Goleuadau.
- 3.6.1.3** Mae'r gwasanaeth yn parhau i i geisio lleihau'r gorwariant hwn a bydd diweddariad am y camau adferol a gymerwyd yn cael eu hadrodd yn ôl arnynt yn ystod Chwarter 2.

3.6.2 Gwastraff

- 3.6.2.1** Roedd gorwariant o £317k (19.4%) yn y gwasanaeth gwastraff ar ddiwedd y Chwarter yma. Rhagwelir y bydd y gorwariant yn £145k ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Nid yw'r rhagamcan hwn yn cynnwys yr effaith a gaiff newid i wasanaethau casglu gwastraff pob tair wythnos o 1 Hydref 2016 a hynny oherwydd yr ansicrwydd ynghylch nifer y tunelli o wastraff fydd yn cael eu casglu. Bydd effaith hyn ar y gyllideb yn cael ei hasesu a'i hadrodd arni yn ystod y broses o fonitro'r gyllideb yn ystod Chwarter 3.

3.6.2.2 Mae'r costau'n uwch na'r gyllideb ar gyfer Gorsaf Trosglwyddo Penhesgyn a hynny oherwydd costau asiantaeth a chostau trwsio a chynnal a chadw. Rhagwelir y bydd gorwariant o £60k erbyn diwedd y flwyddyn. Mae diffyg o ran yr incwm a gasglwyd o Safle Cynhyrchu Trydan Penhesgyn a rhagamcenir y bydd y swm £85k yn is na'r targed ar gyfer y flwyddyn ariannol.

3.6.3 Eiddo

3.6.3.1 Cafwyd gorwariant o £22k (14.3%) yn y Gwasanaethau Eiddo yn ystod y chwarter a rhesymoli swyddfeydd, costau trydanwyr, plymwyr, gwaith trwsio a chynnal a chadw roes y pwysau mwyaf ar y gyllideb. Fodd bynnag, mae'r gwasanaeth yn cymryd camau i leihau'r gorwariant a rhagamcenir y bydd â chyllideb gytbwys erbyn 31 Mawrth 2017.

3.7 Trawsnewid

3.7.1 Cafwyd gorwariant o £267k (34%) yn y swyddogaeth Trawsnewid yn ystod y cyfnod a bydd cyfran fawr ohono'n cael ei gyllido'n ddiweddarach yn y flwyddyn o gronfeydd wrth gefn clustnodedig ac o grantiau a ddaw â'r gorwariant yn ôl i gyllideb gytbwys. Bydd gorwariant o £100k yn TGCh yn cael ei wrthbwysio gan y tanwariant a ragwelir yn y Tîm Trawsnewid Corfforaethol (£50k) a Phartneriaeth Ynys Môn a Gwynedd (£50k).

3.7.1.1 Mae cyllidebau'r swyddogaeth TGCh dan bwysau oherwydd y gweithgaredd sylweddol sy'n gysylltiedig â phrosiectau gweithio'n gallach. Yn ychwanegol at hyn, mae ailstrwythuriad o'r swyddogaeth yn rhoi pwysau ar y gyllideb oherwydd mae'r swyddogaeth angen strwythur ac adnoddau a fydd yn cwrdd ag anghenion y Cyngor a'r agenda gweithio'n gallach. O'r herwydd, mae'r swyddogaeth yn rhagweld gorwariant o £100k fel y crybwyllir uchod.

3.7.1.2 Mae'r swyddogaeth AD yn rhagweld cyllideb gytbwys ar gyfer y flwyddyn ariannol.

3.7.1.3 Mae'r swyddogaeth Trawsnewid Corfforaethol yn rhagweld tanwariant o £100k oherwydd tanwariant o £50k yn y Tîm Trawsnewid Corfforaethol oherwydd swyddi gweigion a rhagwelir y bydd tanwariant o £50k ym Mhartneriaeth Ynys Môn a Gwynedd.

3.8 Adnoddau

3.8.1 Cafwyd gorwariant o £12k yn ystod y cyfnod o ran y budd-daliadau a ganiatawyd, gan gynnwys y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor, fodd bynnag, rhagwelir y bydd tanwariant o £226k yn y swyddogaeth hon erbyn diwedd y flwyddyn ariannol oherwydd mae'r baich achosion cyfredol yn is na'r amcangyfrif gwreiddiol ar adeg gosod y gyllideb.

3.8.2 Roedd gorwariant o £254k yng ngweddill cyllideb y Swyddogaeth Adnoddau erbyn diwedd y cyfnod. Rhagwelir y bydd gorwariant o £131k erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Mae'r prif bwysau cyllidebol yn ymwneud ag ymgynghoriaeth gyfrifo (£30k); ffioedd banc (£30k); gorwariant ar staffio yn yr adain Refeniw a Budd-daliadau (£25k); cefnogi meddalwedd, system arian parod a phwysau newydd (£40k) ac arbedion yn erbyn tendro (£61k) na fu modd eu cyflawni o'r ymarfer ail-dendro banc.

3.9 Busnes y Cyngor

3.9.1 Roedd tanwariant o £70k (21%) yn y swyddogaeth ar 30 Mehefin 2016 a rhagwelir tanwariant o £62k (4.1%) ar gyfer y flwyddyn ariannol. Y rhesymau mwyaf am hyn yw tanwariant disgwyliedig yn y Gwasanaethau Pwyllgorau (£30k) a bod yr adain pridiannau tir wedi derbyn mwy o incwm na'r disgwyl.

3.10 Costau Corfforaethol a Democrataidd

3.10.1 Roedd tanwariant o £10k yn y swyddogaeth yn ystod y cyfnod. Rhagwelir tanwariant o £5k ar ddiwedd y flwyddyn.

3.11 Rheolaeth Gorfforaethol

3.11.1 Roedd tanwariant o £18k yn y swyddogaeth ar ddiwedd y Chwarter yma. Fodd bynnag, rhagwelir tanwariant o £100k ar gyfer y flwyddyn ariannol oherwydd arbedion yn codi o ailstrwythuro Rheolaeth Strategol.

4. Cyllid corfforaethol

4.1 Disgwylir gorwariant o £110k ar ddiwedd y flwyddyn mewn perthynas â Chyllid Corfforaethol. Mae hyn oherwydd diffyg o gymharu â'r targed arbedion corfforaethol o £200k ar y prosiect Gweithio'n Gallach. Gosodwyd targed gwreiddiol o £300k ar gyfer arbedion ac, er bod rhai arbedion â chysylltiad amlwg â'r prosiect – gellir rhoi cau swyddfeydd yn erbyn y gyllideb hon - mae arbedion eraill o ran gweinyddu staff a chostau gweinyddu cyffredinol yn cael eu cyflawni yng nghyllidebau'r gwasanaethau ac nid ydynt wedi eu cyfrif yn erbyn y targed hwn. Nid yw hyn yn dweud na fydd y prosiect Gweithio'n Gallach yn cyflawni'r arbedion o £300k a ragwelwyd ar y cychwyn.

4.2 Mae yna ddiffyg sylweddol hefyd ar y llog sy'n daladwy ar adneuron banc yr Awdurdod (£100k), sydd wedi gwaethygu oherwydd y gostyngiad yng nghyfraddau swyddogol y banciau o 0.50% i 0.25%. Argymhellir bod y gyllideb hon yn cael ei hadolygu ar gyfer 2017/18 fel y gellir gosod cyllideb sy'n fwy realistig. Mae'r gorwariant hwn yn cael ei wrthbwysu'n rhannol gyda'r costau benthyca gostyngol oherwydd bod yr Awdurdod yn defnyddio ei falansau yn hytrach na chymryd benthyciadau allanol ar gyfer y rhaglen gyfalaf. Fodd bynnag, mae'n bosibl na fydd modd benthyca'n fewnol yn y dyfodol oherwydd y prosiectau cyfalaf sylweddol, yn enwedig y rhaglen Ysgolion 21ain Ganrif.

4.3 Yn Atodiad C, ceir crynodeb o'r sefyllfa ariannol mewn perthynas â'r cyllidebau wrth gefn ar ddiwedd y Chwarter yma. Cymeradwywyd cyllideb wrth gefn gwerth £2.038m fel rhan o gyllideb 2016/17. Mae £60k net wedi cael ei drosglwyddo i wasanaethau i gyllido prosiectau penodol neu faterion cyllidebol a gymeradwywyd gan y Swyddog Adran 151. Mewn adolygiad o'r cyllidebau yn ystod chwarter 1, nodwyd bod 3 swydd mewn un gwasanaeth wedi cael eu cyllido ddwy waith, mae'r gor-gyllido wedi cael ei dynnu o gyllideb y gwasanaeth ac mae'n cael ei gadw yn y gronfa wrth gefn gyffredinol. Mae £795k wedi cael ei ymrwymo o gyllidebau wrth gefn a disgwylir y bydd y £1.304m sy'n weddill wedi cael ei wario'n llawn erbyn diwedd y flwyddyn gyda'r caniatâd angenrheidiol ar gyfer defnyddio arian wrth gefn. Fodd bynnag, dylid nodi mai cronfa i gwrdd â chostau annisgwyl yn ystod y flwyddyn yw'r gronfa wrth gefn gyffredinol ac mae'n anodd rhagweld beth fydd y pwysau ar y gyllideb hon. I bwrpas yr adroddiad hwn, rydym wedi rhagamcan y bydd y gyllideb wrth gefn gyffredinol yn cael ei gwario'n llawn er y bydd hyn yn cael ei adolygu yn ystod gweddill y flwyddyn ariannol.

5. Casglu'r Dreth Gyngor

5.1 Caiff y gyllideb ar gyfer Cronfa'r Dreth Gyngor ei phennu gan ddefnyddio amcangyfrif o'r ddyled y gellir ei chasglu yn y flwyddyn gyfredol yn unig yn seiliedig ar y ffigwr a osodwyd fel sail y dreth ym mis Tachwedd 2015. Nid yw'n darparu ar gyfer dyledion a gasglwyd o flynyddoedd blaenorol, addasiadau i ymrwymadau yn codi o flynyddoedd blaenorol (eithriadau, disgowntiau i bobl sengl ac ati), newidiadau i sail dreth y flwyddyn gyfredol neu'r ddarpariaeth ar gyfer dyledion drwg neu amheus. Nid oes modd amcangyfrif y newidiadau hyn ac yn anorfod, byddant yn arwain at wahaniaeth rhwng balans terfynol y Gronfa Casglu'r Dreth Gyngor a'r gyllideb wreiddiol. Y sefyllfa gyfredol yw y bydd Cronfa'r Dreth Gyngor £131k yn is na'r ffigwr targed. Er yr amcangyfrif y bydd swm gwirioneddol y Dreth Gyngor a gesglir £252k yn uwch na'r gyllideb, ni fydd yn ddigon i dalu am y cynnydd yn y ddarpariaeth ar gyfer dyledion drwg neu amheus, sydd, yn ôl y rhagolygon presennol, yn £383k.

6. Arbedion Cyllidebol 2016/17

- 6.1** Cafodd arbedion cyllidebol o £3.06m eu tynnu o gyllidebau gwasanaethau ar gyfer 2016/17 a £400k ychwanegol o arbedion o ddiswyddiadau gwirfoddol eu cadw mewn cronfa wrth gefn. Mae'n anodd asesu'n gywir mor fuan â hyn a fydd modd cyflawni'r holl arbedion ond, yn ôl yr arwyddion cynnar, nid oes unrhyw broblemau sylweddol i atal gwasanaethau rhag eu cyflawni. Dylid nodi nad oes cynlluniau i gychwyn ar rai prosiectau hyd yn ddiweddarach yn y flwyddyn a gall oedi gyda chychwyn y prosiectau hyn arwain at ddiffyg o ran yr arbedion y bydd modd eu cyflawni.
- 6.2** Mae rhai staff y caniatwyd iddynt fynd dan y rhaglen ymddiswyddiad gwirfoddol eto i gael eu rhyddhau oherwydd bu'n rhaid ailstrwythuro rhai timau ac nid oes modd rhyddhau staff hyd oni fydd y gwaith hwnnw wedi'i gwblhau.

7. Casgliad

- 7.1** Rhagwelir y bydd cyfanswm y gorwariant ar gyfer y flwyddyn a ddaw i ben ar 31 Mawrth 2017 yn £366k. Bydd £125k o'r swm hwn ar gyllidebau gwasanaethau, er rhaid pwysleisio ei fod yn cynnwys nifer o orwariannau a thanwariannau. Mae'r Gwasanaethau sy'n parhau i fod dan bwysau cyllidebol yn debyg i 2015/16 (Gwasanaethau Plant, Gwastraff ac Adnoddau) ond mae'r Penaethiaid Gwasanaeth yn ymwybodol o'r problemau ac yn gweithio i ostwng lefel y gorwariant ar ddiwedd y flwyddyn. Rhagwelir y bydd lefel y gorwariant oddeutu 0.3% ac mae gan y Cyngor gronfeydd wrth gefn digonol i gyllido'r lefel hon o orwario petai raid ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.
- 7.2** Dylid nodi bod chwarter 1 yn fuan yn y flwyddyn ariannol ac nad yw eitemau megis effaith gwaith cynnal a chadw dros y gaeaf wedi cael eu cynnwys yn y rhagamcan oherwydd nid oes unrhyw wybodaeth ar gael. Gall rhagamcanion newid wrth i wybodaeth newydd ddod i'r fei. Fodd bynnag, bydd sgrwtini rheolaidd yr UDA a chamau unioni gan Benaethiaid Gwasanaeth yn helpu rheolwyr gwasanaethau i reoli'r cyllidebau y maent yn gyfrifol amdanynt.

ATODIAD B

**YR ALLDRO REFENIW A RAGAMCENIR AR GYFER Y FLWYDDYN ARIANNOL A DDAW I BEN AR
31 MAWRTH 2016 – CHWARTER 1**

Gwasanaeth /Swyddogaeth	Cyllideb Flynyddol 2016/17	Ch1 Cyllideb 2016/17	Gwariant Gwirioneddol ac Ymrwymedig Ch1	Amrywiad Ch1 2016/17	Rhagamcan o'r Gwariant yn Ch1 hyd at 31 Mawrth 2017	Rhagamcan Ch1 o Alldro 31 Mawrth 2017
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cyllideb sydd wedi ei datganoli i'r Ysgolion	38,422	9,231	9,231	0	38,422	0
Dysgu Gydol Oes (ac eithrio Ysgolion, Hamdden)	10,494	2,920	2,870	(50)	10,432	(62)
Gwasanaethau Oedolion	22,343	5,400	5,323	(77)	22,359	16
Gwasanaethau Plant	7,443	1,851	1,865	14	7,713	270
Tai	869	444	338	(106)	869	0
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo						
Priffyrdd	6,618	1,935	2,087	152	6,698	80
Eiddo	1,230	(154)	(132)	22	1,230	0
Gwastraff	6,296	1,637	1,955	317	6,441	145
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd						
Economaidd	2,001	746	725	(21)	2,051	50
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	2,555	665	545	(120)	2,445	(110)
Trawsnewid Corfforaethol	3,532	787	1,054	267	3,532	0
Budd-daliadau a Ganiatawyd	5,913	1,915	1,927	12	5,685	(228)
Adnoddau	3,843	1,227	1,481	254	3,974	131
Busnes y Cyngor	1,512	331	261	(70)	1,450	(62)
Costau Corfforaethol a Democrataidd	948	236	226	(10)	943	(5)
Rheolaeth Gorfforaethol	722	180	161	(18)	622	(100)
Cyfanswm y Cyllidebau Gwasanaeth	114,741	29,351	29,916	566	114,866	125

Gwasanaeth /Swyddogaeth	Cyllideb Flynyddol 2016/17	Ch1 Cyllideb 2016/17	Gwariant Gwirioneddol ac Ymrwymedig Ch1	Amrywiad Ch1 2016/17	Rhagamcan o'r Gwariant yn Ch1 hyd at 31 Mawrth 2017	Rhagamcan Ch1 o Alldro 31 Mawrth 2017
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Ardollau	3,194	796	2,996	2,200	3,194	0
Cyllido Cyfalaf	8,302	0	236	236	8,214	(88)
Rhyddhad Ardrethi Dewisol	60	0	0	0	58	(2)
Arian Wrth Gefn Cyffredinol ac Arall	1,979	0	0	0	1,979	0
Cyllido a defnydd o Arian Wrth Gefn	(4,238)	0	0	0	(4,038)	200
Cyfanswm Cyllid Corfforaethol	9,297	796	3,232	2,436	9,407	110
Cyfanswm y Gyllideb ar gyfer 2016/17	124,037	30,146	33,148	3,003	124,172	235
Ariannu 2016/17						
Trethi Cenedlaethol Annomestig	(21,309)				(21,309)	0
Y Dreth Gyngor	(32,109)				(31,978)	131
Grant Cymorth Refeniw	(70,619)				(70,619)	0
Cyfanswm y Cyllid ar gyfer 2016/17	(124,037)				(123,906)	131
Cyfanswm yr alldro gan gynnwys effaith cyllido					366	366

Crynodeb o Sefyllfa Ariannol y Cronfeydd wrth Gefn ar gyfer 2016/17 fel yr oedd yn Chwarter 1

	Cyllideb Wreiddiol	Trosglwyddiadau	Cyllideb Ddiwygiedig	Ymrwymwyd hyd yma	Y gweddill nad yw wedi ei ymrwymo ar hyn o bryd
	£	£	£	£	
Gwella Cronfa Wrth Gefn Gyffredinol	400,000.00 317,927.00	29,190.00 123,050.00	429,190.00 440,977.00	0.00 155,000.00	429,190.00 285,977.00
Tâl a Graddfeydd	500,000.00	-11,205.00	488,795.00	0.00	488,795.00
Cost Newid	136,000.00	-80,570.00	55,430.00	15,000.00	40,430.00
TAC (gan ganiatáu ar gyfer disgownt)	60,000.00	0.00	60,000.00	0.00	60,000.00
Cronfeydd wrth Gefn wedi eu Clustnodi	625,000.00	0.00	625,000.00	625,000.00	0.00
<u>Cyfanswm y Cyllidebau Wrth Gefn</u>	2,038,927.00	60,465.00	2,099,392.00	795,000.00	1,304,392.00